

Phänologische Beobachtungen in Thüringen

1893. (13. Jahr.)

Von
Prof. Dr. H. Toepfer
in Sondershausen.

Es wurde beobachtet in

Sondershausen (51° 22' N. B. 10° 52' O. v. Gr. 200 m H.) von Herrn Realschullehrer Lutze und Prof. Toepfer.

Grossfurra (6 km nordw. v. Sondershausen, Höhe etwa 250 m) von Herrn Kantor Sterzing.

Halle (51° 26' N. B. 11° 57' O. v. Gr. 91 m H.) von Herrn Örtel, Custos am Landwirtschaftl. Institut.

Bendeleben (51° 23' N. B. 11° 0' O. v. Gr. 160 m H.) von Herrn Revierförster Schmiedtgen.

Leutenberg (50° 23' N. B. 11° 28' O. v. Gr. 302 m H.) von Herrn Lehrer Wiefel.

Zur Vergleichung sind vielleicht Notizen von einer ausserthüringischen Station von Interesse. Durch Vermittelung des Herrn Apotheker Stegemann gingen von

Halberstadt (51° 54' N. B., 11° 0' O. v. Gr. 115 m H.) Beobachtungen der Herren Lehrer Schroeder und Niebuhr ein. Von den zuweilen recht weit abweichenden Beobachtungstagen werden die frühesten eingesetzt.

Die in der zweiten Spalte stehenden römischen Ziffern bedeuten: I. Erste Blüte offen. II. Allgemeine Blüte. III. Erste Früchte reif. IV. Erste Blattoberfläche sichtbar. V. Allgemeine Laubverfärbung (für Halle: Beginn des Laubfalles).

		Sondersh.	Gr.-Furra	Bendeleben	Halle	Leutenberg	Halberstadt
Aesculus Hippocastanum L.	I.	13. 5.	10. 5	10. 5.	5. 5.	27. 5.	7. 5.
	II.	16. 5.	16. 5.	14. 5.	9. 5.	3. 6.	14. 5.
	III.	10. 9.	24. 9.	17. 9.	12. 9.	6. 10.	20. 9.
	IV.	8. 4.	18. 4.	4. 4.	7. 4.	2. 5.	22. 4.
	V.	1. 10.	10. 10.	(17. 9.)	(1. 10.)	10. 10.	—
Berberis vulgaris L.	I.	4. 5.	—	10. 5.	29. 4.	27. 5.	15. 4.
	II.	12. 5.	—	14. 5.	8. 5.	6. 6.	28. 4.
	III.	—	—	14. 8.	6. 9.	6. 8.	—
	IV.	9. 4.	—	9. 4.	5. 4.	1. 5.	—
	V.	—	—	—	(18. 10.)	19. 9.	—
Betula alba L.	I.	17. 4.	18. 4.	8. 4.	8. 4.	12. 4.	5. 4.
	II.	22. 4.	24. 4.	10. 4.	10. 4.	16. 4.	11. 4.
	III.	—	—	—	—	14. 9.?	—
	IV.	—	15. 4.	6. 4.	6. 4.	11. 4.	11. 4.
	V.	—	6. 10.	(8. 9.)	2. 10.	15. 9.	—

		Sondersh.	Gr.-Furra	Bendeleben	Halle	Leutenberg	Halberstadt
Cornus mas L. . . .	I.	28. 3.	4. 4.	—	11. 3.	3. 4.	—
	II.	6. 4.	10. 4.	—	15. 3.	8. 4.	—
	III.	—	20. 9.	—	28. 7.	25. 8.	—
	IV.	—	—	—	10. 4.	28. 4.	—
	V.	—	15. 10.	—	(1. 10.)	30. 9.	—
Cornus sanguinea L. .	I.	—	3. 6.	20. 5.	19. 5.	14. 6.	15. 5.
	II.	6. 6.	10. 6.	24. 5.	27. 5.	18. 6.	26. 5.
	III.	—	22. 9.	—	—	20. 9.	—
	IV.	—	—	12. 4.	10. 4.	28. 4.	—
	V.	25. 10.	—	—	(4. 10.)	21. 9.	—
Corylus Avellana L. .	I.	6. 3.	15. 3.	—	28. 2.	4. 3. ♂	25. 2.
	II.	12. 3. ♀	20. 3.	—	8. 3.	10. 3. ♀	—
	III.	—	12. 9.	—	8. 9.	10. 9.	14. 9.
	IV.	—	18. 4.	7. 4.	11. 4.	1. 5.	—
	V.	25. 10.	8. 10.	—	(1. 10.)	30. 9.	—
Crataeg. oxyacantha L.	I.	5. 5.	8. 5.	4. 5.	10. 5.	10. 5.	7. 5.
	II.	15. 5.	16. 5.	16. 5.	15. 5.	15. 5.	12. 5.
	III.	15. 9.	8. 9.	—	—	4. 9.	—
	IV.	8. 4.	12. 4.	—	5. 4.	30. 4.	—
	V.	—	—	—	(11. 10.)	27. 9.	—
Cydonia vulgaris Pers.	I.	—	14. 5.	20. 5.	—	—	4. 5.
	II.	14. 5.	20. 5.	23. 5.	—	—	10. 5.
	III.	—	—	—	—	—	—
	IV.	—	20. 4.	12. 4.	—	—	—
	V.	—	—	—	—	—	—
Cytisus Laburnum L.	I.	14. 5.	—	—	16. 5.	5. 6.	27. 5.
	II.	28. 5.	—	—	19. 5.	10. 6.	4. 6.
	III.	—	—	—	—	27. 9.	—
	IV.	12. 5.	—	—	10. 4.	19. 5.	—
	V.	—	—	—	(1. 10.)	26. 9.	—
Fagus silvatica L.	I.	1. 5.	9. 5.	23. 4.	10. 4.	15. 5.	—
	II.	6. 5.	15. 5.	26. 4.	20. 4.	20. 5.	20. 5.
	III.	17. 9.	—	18. 9.	—	2. 10.	2. 10.
	IV.	19. 4.	20. 4.	17. 4.	19. 4.	10. 5.	—
	V.	8. 10.	2. 10.	(8. 9.)	(3. 10.)	17. 9.	—
Buchenwald grün . .		3. 5.	—	5. 5.	—	—	—
Ligustrum vulgare L.	I.	16. 6.	20. 6.	9. 6.	14. 6.	20. 6.	25. 5.
	II.	25. 6.	30. 6.	13. 6.	21. 6.	26. 6.	—
	III.	—	20. 9.	—	—	13. 9.	—
	IV.	—	16. 4.	10. 4.	15. 4.	18. 4.	—
	V.	—	—	—	(1. 10.)	21. 9.	—
Lonicera tartarica L.	I.	29. 4.	—	—	—	—	4. 5.
	II.	12. 5.	—	11. 5.	—	—	10. 5.
	III.	—	—	—	—	—	—
	IV.	—	—	31. 3.	—	—	—
	V.	15. 3.	—	—	—	—	—

		Sondersh.	Gr.-Furra	Bendeleben	Halle	Leutenberg	Halberstadt
Prunus avium L.	I.	13. 4.	12. 4.	13. 4.	16. 4.	23. 4.	12. 4.
	II.	25. 4.	23. 4.	17. 4.	20. 4.	27. 4.	18. 4.
	III.	22. 6.	15. 6.	20. 6.	14. 6.	24. 6.	—
	IV.	—	18. 4.	—	19. 4.	27. 4.	—
	V.	—	—	—	(1. 10.)	21. 9.	6. 10.
Prunus Cerasus L.	I.	24. 4.	15. 4.	—	19. 4.	27. 4.	—
	II.	29. 4.	25. 4.	21. 4.	23. 4.	30. 4.	—
	III.	—	2. 8.	—	7. 7.	6. 7.	—
	IV.	24. 4.	20. 4.	—	20. 4.	5. 5.	—
	V.	—	—	—	(1. 10.)	21. 9.	—
Prunus domestica L.	I.	21. 4.	24. 4.	17. 4.	10. 4.	21. 4.	10. 4.
	II.	26. 4.	30. 4.	—	20. 4.	24. 4.	13. 4.
	III.	30. 8.	18. 9.	—	12. 9.	15. 9.	12. 9.
	IV.	21. 4.	22. 4.	—	25. 4.	28. 4.	10. 5.
	V.	—	—	—	(30. 9.)	2. 10.	15. 10.
Prunus Padus L.	I.	21. 4.	—	17. 4.	15. 4.	19. 4.	15. 4.
	II.	24. 4.	—	21. 4.	20. 4.	26. 4.	20. 4.
	III.	—	—	—	—	10. 7.	9. 8.
	IV.	16. 4. ¹	—	29. 3.	2. 4.	16. 4.	20. 4.
	V.	—	—	—	(28. 9.)	12. 10.	30. 9.
Prunus spinosa L.	I.	9. 4.	15. 4.	10. 4.	8. 4.	13. 4.	18. 3.
	II.	23. 4.	23. 4.	—	16. 4.	20. 4.	2. 4.
	III.	—	—	—	—	24. 8.	27. 9.
	IV.	—	—	—	17. 4.	20. 4.	15. 5.
	V.	—	—	—	(1. 10.)	18. 9.	10. 10.
Pirus- communis L.	I.	21. 4.	24. 4.	15. 4.	16. 4.	28. 4.	5. 4.
	II.	30. 4.	1. 5.	21. 4.	22. 4.	3. 5.	12. 4.
	III.	3. 8.	—	—	4. 8.	8. 8.	9. 9.
	IV.	—	20. 4.	10. 4.	3. 4.	3. 5.	—
	V.	—	10. 10.	—	(2. 10.)	13. 9.	—
Pirus Malus L.	I.	22. 4.	27. 4.	—	18. 4.	20. 4.	8. 4.
	II.	30. 4.	5. 5.	24. 4. ²	24. 4.	26. 4.	17. 4.
	III.	3. 8.	—	—	2. 9.	14. 9.	2. 10.
	IV.	—	22. 4.	9. 4.	5. 4.	23. 4.	26. 4.
	V.	—	18. 10.	—	(5. 10.)	20. 9.	—
Quercus pedunculata Ehrh.	I.	—	6. 5.	—	1. 5.	13. 5.	5. 5.
	II.	—	12. 5.	—	5. 5.	20. 5.	12. 5.
	III.	—	20. 9.	18. 9.	—	6. 10.	4. 10.
	IV.	30. 4.	—	25. 4.	2. 5.	10. 5.	10. 5.
	V.	11. 10.	—	—	(11. 10.)	12. 10.	—
Ribes Grossularia L.	I.	8. 4.	8. 4.	8. 4.	5. 4.	14. 4.	7. 4.
	II.	10. 4.	20. 4.	15. 4.	7. 4.	16. 4.	11. 4.
	III.	4. 7.	16. 7.	27. 6.	1. 7.	8. 7.	2. 7.
	IV.	14. 3.	2. 4.	—	22. 3.	31. 3.	11. 4.
	V.	—	—	—	(4. 10.)	10. 10.	—
Ribes rubrum L.	I.	9. 4.	12. 4.	—	5. 4.	13. 4.	7. 4.
	II.	15. 4.	22. 4.	—	8. 4.	20. 4.	15. 4.
	III.	29. 6.	12. 7.	—	1. 7.	24. 6.	10. 7.
	IV.	8. 4.	5. 4.	—	26. 3.	11. 4.	18. 4.
	V.	—	—	—	(2. 10.)	18. 9.	—

¹ an Stockausschlägen 9. 4. ² 2. Blüte 20. 6.

		Sondersh.	Gr.-Furra	Bendeleben	Halle	Leutenberg	Halberstadt
Ribes aureum L.	I.	15. 4.	—	—	—	—	5. 4.
	II.	21. 4.	—	—	—	—	16. 4.
	III.	—	—	—	—	—	17. 7.
	IV.	6. 4.	—	—	—	—	10. 4.
	V.	—	—	—	—	—	—
Robinia Pseudacacia L.	I.	5. 6.	—	17. 6.	25. 5.	12. 6.	25. 5.
	II.	14. 6.	—	19. 6.	30. 5.	24. 6.	4. 6.
	III.	—	—	—	—	20. 10.	—
	IV.	14. 5.	—	6. 5. ¹	29. 4.	26. 5.	15. 5.
	V.	15. 10. (Laubfall)	—	—	(2. 10.)	10. 10.	—
Sambucus nigra L.	I.	23. 5.	20. 5.	26. 5.	25. 5.	9. 6.	15. 5.
	II.	10. 6.	1. 6.	7. 6.	8. 6.	13. 6.	20. 5.
	III.	15. 9.	8. 9.	—	2. 10.	6. 9.	20. 7.
	IV.	8. 4.	30. 3.	—	1. 4.	22. 4.	—
	V.	—	—	—	(5. 10.)	18. 9.	—
Sorbus aucuparia L.	I.	14. 5.	—	—	10. 5.	9. 6.	28. 4.
	II.	—	—	13. 5.	15. 5.	15. 6.	3. 5.
	III.	—	—	—	—	27. 8.	14. 9.
	IV.	15. 4.	12. 4.	5. 4.	11. 4.	18. 4.	6. 4.
	V.	18. 10.	—	—	(1. 10.)	20. 9.	—
Syringa vulgaris L.	I.	10. 5.	6. 5.	—	1. 5.	16. 5.	15. 4.
	II.	15. 5.	18. 5.	—	9. 5.	20. 5.	20. 4.
	III.	—	—	—	—	—	28. 7.
	IV.	6. 4.	10. 4.	8. 4.	2. 4.	20. 4.	12. 4.
	V.	—	—	—	(28. 9.)	30. 9.	—
Tilia grandifolia Ehrh.	I.	20. 6.	18. 6.	—	23. 6.	29. 6.	6. 6.
	II.	27. 6.	25. 6.	24. 6.	26. 6.	5. 7.	13. 6.
	III.	—	—	—	—	8. 9.	5. 9.
	IV.	15. 4.	20. 4.	—	17. 4.	12. 5.	18. 4.
	V.	8. 10.	8. 10.	—	(15. 10.)	24. 9.	29. 9.
Tilia parvifolia Ehrh.	I.	—	26. 6.	—	24. 6.	7. 7.	4. 7.
	II.	6. 7.	30. 6.	4. 7.	26. 6.	10. 7.	15. 7.
	III.	—	—	—	—	10. 9.	22. 9.
	IV.	30. 4.	—	—	16. 4.	12. 5.	26. 4.
	V.	10. 10.	8. 10.	—	(10. 10.)	24. 9.	5. 10.
Vitis vinifera L.	I.	14. 6.	13. 6.	—	20. 6.	14. 7.	20. 6.
	II.	24. 6.	21. 6.	—	23. 6.	24. 7.	29. 6.
	III.	—	2. 9.	—	10. 9.	12. 10.	15. 8.
	IV.	27. 4.	26. 4.	25. 4.	23. 4.	25. 5.	10. 5.
	V.	—	18. 10.	—	8. 10.	18. 10.	2. 10.
Atropa Belladonna L.	I.	—	—	—	—	10. 6.	2. 5.
	II.	—	—	—	—	24. 6.	10. 5.
	III.	—	—	—	—	20. 7.	—
Anemone nemorosa L.	I.	8. 4.	29. 3.	—	1. 4.	10. 4.	17. 3.
	II.	12. 4.	6. 4.	—	6. 4.	14. 4.	2. 4.
	III.	—	—	—	—	15. 6.	—
Chrysanthemum Leucanthemum L.	I.	19. 5.	22. 4.	16. 5.	—	16. 5.	20. 5.
	II.	30. 5.	23. 4.	18. 5.	—	30. 5.	5. 6.
	III.	—	—	—	—	28. 7.	—

¹ Stockausschlag.

		Sondersh.	Gr.-Furra	Bendeleben	Halle	Leutenberg	Halberstadt
Convallaria majalis L.	I.	18. 4.	25. 4.	3. 5.	26. 4.	23. 4.	27. 4.
	II.	11. 5.	10. 5.	8. 5.	9. 5.	3. 5.	5. 5.
	III.	—	—	15. 9.	—	26. 8.	—
Hepatica triloba Chaix.	I.	21. 3.	25. 3.	—	10. 3.	14. 3.	15. 3.
	II.	6. 4.	5. 4.	—	13. 3.	18. 3.	27. 3.
	III.	—	—	—	—	25. 6.	8. 7.
Lilium candidum L.	I.	2. 7.	1. 7.	—	23. 6.	—	28. 6.
	II.	6. 7.	12. 7.	—	4. 7.	—	2. 7.
	III.	—	—	—	—	—	—
Narcissus poeticus L.	I.	—	4. 5.	3. 5.	1. 5.	11. 5.	—
	II.	—	14. 5.	12. 5.	9. 5.	18. 5.	—
	III.	—	—	—	—	—	—
Primula offic. Jacqu.	I.	14. 4.	9. 4.	12. 4.	—	11. 4.	—
	II.	22. 4.	28. 4.	—	—	20. 4.	10. 4.
	III.	—	—	—	—	14. 7.	—
Secale cereale L.	I.	23. 5.	20. 5.	18. 5.	20. 5.	27. 5.	28. 5.
	II.	30. 5.	29. 5.	—	23. 5.	2. 6.	6. 6.
	III.	12. 7.	12. 7.	—	20. 7.	12. 7.	14. 7.
Salvia officinalis L.	I.	4. 6.	10. 6.	—	—	—	—
	II.	10. 6.	18. 6.	—	—	—	—
	III.	—	—	—	—	—	—
Salvia pratensis L.	I.	9. 5.	12. 5.	4. 5.	14. 5.	10. 6.	—
	II.	20. 5.	20. 5.	9. 5.	20. 5.	16. 6.	—
	III.	—	—	—	—	—	—

Phänolog. Beobachtungen aus dem Herzogtum Sachsen-Altenburg aus dem Jahre 1893. (4. Beobachtungsjahr.)

Zusammengestellt
von Dr. O. Koepert,
Oberlehrer am Realgymnasium zu Altenburg.

Die Beobachtungen wurden an denselben Orten und von denselben Beobachtern angestellt wie im vorangegangenen Jahre. Jedoch trat hinzu

Trockenborn b. Neustadt a. O. (50° 47' N. Br., 29° 21' ö. v. Ferro, 360 m H.), wo Herr Lehrer Koehler die Beobachtungen ausführte.

I. bedeutet: Erste Blüte offen; II. Allgemeine Blüte; III. Erste Früchte reif; IV. Erste Blattoberfläche sichtbar; V. Allgemeine Laubverfärbung.